

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

8 Vtrum peccatum quod est ex passione, possit esse mortale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](#)

T Super Questionis
Septuagesime/ptima
Articulum septim.

Infr. 2.8. ad
3. & ma. q.3.
2.10. c. 9.

Art. 2. huius
q. & q. 76.
art. 3.

D. 789.

q. 75. art. 4.
& q. 77.

ex passione incitat: non tamē ita est voluntatis proprius, sicut si sola ratione moueretur ad peccandum.

A RTICULVS VII.
Vtrum passio totaliter excusat a peccato.

In artic. 7 habes, q̄ peccata sequentia ameniam, ebrietatem, & similia, quād fuerint voluntaria, imputantur, memēto quōd non imputantur, ut peccata illarum sp̄cierum sed ut circunstantia primaria pecatorum, Cum autem audis, quād infirmitas corporis voluntaria non excusat a peccatis sequentibus, intelligi durante illius infirmitatis affectu. Post p̄gōitentia enim etiam si corporis infirmitas perferueret, excusat a peccatis sequentibus. Et hec de isto articulo a me sub breuitate dicta sufficiunt, quoniam nihil aliud necessariū, & noratione dignum scribendum occurrit.

Hiliciter excusat a peccato, vt patet in phreneticis. ergo multo magis passio, q̄ est infirmitas animæ.

S E D C O N T R A est, quod Apost. Rom. 7. vocat passiones peccatorum non nisi quia peccata causant, qđ non est, si a peccato totaliter excusat. ergo passiones non totaliter a peccato excusat.

R E S P O N. Dicendū, q̄ secundum hoc solum actus aliquis, qui de genere suo est malus, totaliter a peccato excusat, quod totaliter inuoluntarius redditur, unde si sit talis passio, q̄ totaliter inuoluntarium reddit actum sequentem, totaliter a peccato excusat, alioquin non totaliter. Circa quod duo considerāt uidentur. Primo quidem, quod aliquid potest esse voluntarium vel fin se, sicut qñ uoluntas directe in ipsum fertur: vel secundum suā causam, qñ voluntas fertur in causam, & non in effectum, vt patet in eo qui voluntarie inebriatur: ex hoc n. quali voluntarium ei imputatur, quod per ebrietatem committit. Secundo considerandum est, q̄ aliquid dicit voluntarium directe, uel indirecte, directe quidē id, in quod uoluntas fertur: indirecte aut illud, quod uoluntas potuit prohibere, sed non prohibet. Secundum hoc igitur distinguendū est, quia passio qñq; quidem est tanta, q̄ totaliter aufert uolum rationis, sicut patet in his qui pp. amorem, uel irā insaniunt; & tunc si talis passio a principio fuerit uoluntaria, imputatur actus ad peccatum, quia est uoluntarius in sua causa, sicut etiam de ebrietate dictum est. Si uero causa non fuerit uoluntaria, sed naturalis, puta cum aliquis ex aegritudine, uel aliqua hmoī causa incidit in talem passionem, q̄ totaliter aufert uolum rōnis, actus omnino redditur inuoluntarius, & per consequens totaliter a peccato excusatnr. Qñq; uero passio nō est tanta, q̄ totaliter intercipiat uolum rationis: & tunc ratio potest passionem excludere diuertēdo ad alias cogitationes, uel impedire ne suum cōsequatur effectum: quia membra nō applicant operi, nūi per cōsensum rōnis, ut sup. dictum est, un talis passio nō totaliter excusat a peccato.

A D P R I M U M ergo dicendum, q̄ hoc quod dicitur.

citur, Ut non quācunq; uultis, illa faciat is nō obserendum ad ea, q̄a fuit per exteriorem actionem ad interiorē concupiscentiā motum. Vellere homo nñq concupiscere malū, sicut etiam eminatur id quod dicitur R. o. 7. Quod odi malā, illa facio. Vel potest referri ad uoluntatem p̄cedentem passionem, ut patet in continentibus, qui cōtra propolitū agunt propter suam concupiscentiam.

A D S E C U N D U M dicendum, q̄ ignorantia parcialis, q̄a totaliter excusat, est ignorantia circūlitatis, quam quidē quis scire non pōt debita diligentia adhibita: sed passio causat ignorantiam iuris particulari, dum impedit applicationē communis scientiæ ad particularem actum, quam quidem proportionē repellere potest, ut dicitur est.

A D T E R T I U M dicendum, q̄ infirmitas corporis est inuoluntaria, effet a urem simile, si est in uoluntaria, sicut de ebrietate dicitum est, q̄a est quād corporalis infirmitas.

A RTICULVS VIII.
Vtrum peccatum, quod est ex passione, possit esse mortale.

A D O C T AV M sic proceditur. Videtur q̄ peccatum, qđ est ex passione, non possit esse mortale. Veniale enim peccatum diuiditur contra mortale: sed peccatum, quod est ex infirmitate, est ueniale, cū habeat in se causam ueniae. Cū igitur peccatum, quod est ex passione, sit ex infirmitate, videtur quid non possit esse mortale.

¶ 2 P r̄t. Causa non est potior effectu; sed passio nō potest esse peccatum mortale, nō enim in tensitate est peccatum mortale, ut supra habitum est. ergo peccatum, quod est ex passione, non potest esse mortale.

¶ 3 P r̄t. Passio abducit a ratione, ut ex dicitur, sed rationis est cōuerterit ad Deum, uel auertit de in quo consistit ratio peccati mortali, peccatum, quod est ex passione, nō potest esse mortale.

S E D C O N T R A est, quod Apostolus dicit Rom. 7. quidē passiones peccatorum operātur in membris nostris ad fructificandum morti: hoc autē effigie p̄sum mortalis peccati, q̄ fructificer morti, cōpeccatum, quod est ex passione, potest esse mortale.

R E S P O N. Dicendum, quidē peccatum mortale, ut supra dictum est, cōsistit in auerſione a timo fine, qui est Deus, quidē auerſio potest ad rationem deliberantem, cuius etiam euangelio dinare in finem. Hoc igitur solummodo potest continger, quidē inclinatio animi in aliquid quod trairiatur ultimo fini, non sit peccatum mortale, quia ratio deliberans non potest occurere, quia contingit in subitis motibus. Cū autē expulsus aliquis procedit ad actum peccati, vel ad cōsum deliberant, hoc nō sit subito, unde ratio deliberans potest hic occurrere: potest enim excedere, vel saltē impediēre passionem, ut dicitur, unde si non occurrat, est peccatum mortale, licet nideremus quidē multa homicidia, & multa adulteria per passionem committuntur.

A D P R I M U M ergo dicendum, quidē uenit dicitur tripliciter. Uno modo ex causa, quia faciat habet.

Habet aliquam causam veniae, qua diminuit peccatum: & sic peccatum ex infirmitate, vel ignorantia dicitur veniale. Alio modo ex eventu, sicut omne peccatum per penitentiam fit veniale, i.e. veniam consequitur. Tertio modo dicitur veniale ex genere, sicut verbum otiosum, & hoc solum veniale opponitur mortali: obiectione autem procedit de primo.

AD SECUNDVM dicendum, quod passio est causa peccati ex parte conuersationis. Quod aut sit mortale, est ex parte auerisonis, qd per accidens sequitur ad conuersationem, vt dictum est: unde rō non sequitur.

AD TERTIVM dicendum, qd ratio nō semper in suo actu totaliter a passione impeditur, unde remanet ei liberum arbitrium, ut possit auerti, vel cōuerteri ad Deum: si autem totaliter tolleretur vius rōnis, iam non esset peccatum nec mortale, nec veniale.

¶ Super Quaest. 78.
Arsiculum primum.

QVAESTIO LXXVIII.

De causa peccati, qua est malitia, in quatuor articulos diuisa.

DE INDE considerandum est de causa peccati, qd est ex parte uoluntatis, & malitiae: in omni tamen peccato intentum malum uoluntas, & ignorantia. Et de ignorantia quidem in reuisione ad prius habens ultimum resolutionem, & semper aliqua trium ignorantiarum atque illarum, & ignorantia priuata, huc contrarie interuenient. Et quoniam priuatio per habitum cognoscitur, distinguere pro Nouris triplicem scientiam actualem particularis prosequendi, vel fugiendi. Priman, qua scitur hoc esse malum: secundam, qua scitur hoc nunc esse malum: tertam, qua scitur hoc nunc malum rematum ad illud aliud esse: sibi peius: & res ipsice, quod peccans ex ignorantia, laborat ignorante, opposita prima scientia: peccans ex passione, seu infirmitate laborat ignorante opposita secunda scientia: peccans uero ex malitia laborat ignorante opposita tercia scientia. Et sic errant intellectus omnes, qui operantur malum. De malitia autem uoluntatis in reuisione ad tertium singulariter speficatur, quando quis peccat ex certa malitia, quod oportet ipsum peccare ex ipsa electione mali, id est, non ex ignorantia, nec ex infirmitate, sed ex ipsa uoluntaria elecione mali, scienter.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrū aliquis peccet ex certa malitia.

AD PRIMVM sic proceditur. Videat, qd nullus peccet ex industria, sive ex certa malitia. Ignorantia enim opponitur industria, sive certa malitia: sed oī malus est ignorans, secundum Phil. & Proverb. 14. dicit. Errant qui operantur malum. ergo nullus peccat ex certa malitia. ¶ Præt. Dion. f. dicit 4. ca. de non. quod nullus intendens ad malum operatur: sed hoc uidetur esse peccare ex malitia, intende re malum in peccando. qd enim est preter intentionem, est quasi p. accidens, & non denoī actū. ergo nullus ex malitia peccat.

¶ Præt. Malitia ipsa peccatum est, si igitur malitia sit cā peccati, sequetur qd peccatum sit causa peccati in infinitum, quod est inconveniens. nullus igitur ex malitia peccat.

SED CONTRA est, quod dici-

tur Iob 34. Quasi de industria preponendo bonum sibi coniunctum bono, coniuncto illius praemari boni absentie. Preponit enim mali tiose iniustus bonum luci iunctum in deo, iniustis bono iustitiae iuncto absentie lacri et qd electio mali, non ex ignorantia, aut passio est mali tia, qua peccat ex industria: scilicet arre quomodo libet mala communis est omni peccato perfecto, ut clare habes inferius art. 4. in responsione ad ultimum.

RESPON. Dicendum, quod homo, sicut & qualibet alia res, naturaliter habet appetitum boni: unde qd ad malum eius appetitus declinet, contingit ex aliqua corruptione, seu inordinazione in aliquo principiorum hominis: sic enim in actionibus rerum naturalium peccatum inuenitur. Principia autem humanorum actuum sunt intellectus, & appetitus tam rationalis, qui dicitur uoluntas, quam sensitiuus. Peccatum igitur in humanis actibus continet qnq; sicut ex defectu intellectus, puta, cum aliquis per ignorantiam peccat: & ex defectu appetitus sensu, sicut cum aliquis ex passione peccat, ita etiam ex defectu uoluntatis, qui est inordinatio ipsius. Est autem uoluntas inordinata, qn minus bonum magis amat. consequens autem est, ut aliquis eligat pati detrimentum in bono minus amato ad hoc, qd potiatur bono magis amato: sicut cu homo mult pati abscisionem membra etiā scienter, ut consuet vitā, quam magis amat. Ita p hūc modū, qn aliqua inordinata uoluntas aliquod bonū temporale plus amat, pura, diuitias, vel uoluptate, q ordinem rationis, vel legis diuinæ, vel charitatem Dei, vel aliquid hīmōi, sequitur qd uelit dispendium pati in aliquo spiritualium bonorum, vt potiatur aliquo temporali bono. Nihil autē est aliud malum, q priuatio alicuius boni: & secundū hoc aliis scienter vult aliquod malum spirituale, quod est malum simpliciter, per qd bonum spirituale priuat, ut bono temporali potiatur. Vnde dicit ex certa malitia, vel industria peccare, quasi scienter malum eligēs.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod d' ignorantia quandoq; quidem excludit scientiam, qua aliquis simpliciter scit hoc esse malum quod agitur, & sicut dicitur ex ignorantia peccare: quandoq; autem excludit scientiam, qua homo scit hoc nunc esse malum, sicut cum ex passione peccatur: quandoq; autem excludit scientiam, qua aliquis scit hoc malum non sustinēdū esse prōpter cōsecutionem illius boni, scit tamen simpliciter hoc esse malum: & sic dicitur ignorare, qui ex certa malitia peccat.

AD SECUNDVM dicendum, quod malum non potest esse secundum se intēsum ab aliquo: potest tamen esse intentum ad uitandum aliud malum, vel ad consequendum aliud bonum, ut dictum est. & in tali casu aliquis eligeret consequi bonum per se intentum abq; hoc, quod pataret detrimētum alterius boni. sicut aliquis lasciuus uellet frui deleatione absq; offensa Dei: sed duobus propositis magis uult peccādo incurrere offensam Dei, quam delectione priuetur.

AD TERTIVM dicendum, qd malitia, ex qua aliquis d' peccare, potest d' intelligi malitia habitualis, qm quod habitus malus a * Philos. nominatur malitia, Lib. 3. et. 1. cap. 1. t. 5. sicut habitus bonus nominatur uirtus: & secundum hoc aliquis dicitur ex malitia peccare, qd peccat ex inclinatione habitus. Pōtēt d' intelligi malitia actualis sive ipsa mali electio malitia noīetur: & sic dicitur

Prima Secundæ S.Tho. Y. 4 ali.